

CZU 821.112.2.09"19"(092)

**LIBERTATEA DE A FI TU ÎNSUȚI ERICH KÄSTNER, SCRIITOR GERMAN
(1899 - 1974) – 120 DE ANI DE LA NAȘTERE**

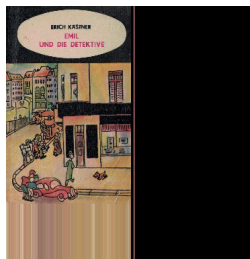
*FREEDOM TO BE YOURSELF ERICH KÄSTNER, GERMAN WRITER
(1899 - 1974) - 120 YEARS FROM BIRTHDAY*

Margarita IULIC, Valentina VACARCIUC

Abstract: *This article contains information about the life and work of German writer Erich Kästner, Laureate of the Hans Christian Andersen Award (23.02.1899 - 29.07.1974), known in many countries of the world, not only through poems, essays, novels and plays written for mature but also by children, „Alecus Russo» Bălți State University are presented.*

Keywords: *USARB Scientific Library, German writer Erich Kästner, book collection*

„Cei mai mulți oameni se dezbară de copilărie ca de o pălărie veche. O uită ca pe un număr de telefon care nu mai există. Pe vremuri au fost copii, apoi au devenit adulți, da ce sunt ei acum? Numai cel ce devine adult, rămânând copil, este om!”
Erich Kästner

În data de 23 februarie 2019, se împlinesc 120 de ani de la nașterea scriitorului și jurnalistului german Erich Kästner (1899-1974), autor al literaturii pentru copii și al poeziei satirice spirituale. Anume simțul uimitor de umor care a pătruns în toate lucrările autorului, i-a adus faimă și popularitate. Cu ocazia acestei aniversări prezentăm file din viața și activitatea marelui scriitor și lucrările sale care există în colecția Bibliotecii Științifice a Universității de Stat “Alecus Russo” din Bălți.

Scriitorul german Erich Kästner este cunoscut în multe țări ale lumii nu numai prin poeziile, romanele, piesele teatrale, eseurile, schițele, nuvelele, scenariile de film scrise pentru maturi, ci și prin cărțile adresate copiilor, în care promovează ideile umanismului, adevărului, echității și responsabilității fiecăruia pentru tot ce se întâmplă. El a creat un nou tip de erou: neindiferent, independent, ingenios, sociabil și încrezut în forțele sale.

„În întreaga lui carieră literară, Erich Kästner s-a difinit ca un tânăr furios, care a scrutat tarele epocii sale cu indignare, mânie, umor și ironie”, menționează criticul literar Romul Munteanu.

Tradus în numeroase limbi străine, citit cu pasiune de copii și adulți, mereu capabil să întrețină interesul unor cititori îndrăgostiți de literatură majoră, Erich Kästner reprezintă tipul scriitorului care beneficiază de o largă popularitate fără a ajunge să fie însă consacrat de istoria literară. Majoritatea cărților lui Erich Kästner sunt autobiografice. Ele reflectă evenimentele reale și experiențele personale.

Erich Kästner s-a născut la 23 februarie 1899 la Dresda într-o familie săracă. Tatăl său Emil Kästner era șelar, iar mama Ida Kästner casnică. Pentru a suplimenta venitul familiei, mama lucra din când în când ca frizeriță. Erich Kästner a avut o relație foarte

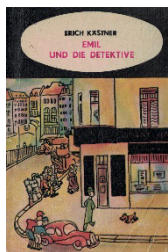
apropiată cu mama sa. După plecarea tatălui din familie toate eforturile mamei s-au concentrat pe un singur lucru - de ai oferi fiului ei o viață decentă și o educație decentă. Figura mamei iubitoare și autoritară se regăsește, de altfel, în majoritatea scrierilor sale.

În 1913, Erich Kästner a intrat la școala pedagogică din Dresda, de unde s-a retras în 1916 cu puțin timp înainte de finalizarea cursurilor. Ar fi putut ajunge învățător. Mai multe detalii despre copilăria sa sunt redată în cartea „*Das fliegende Klassenzimmer*” („Clasa zburătoare”, 1933). În 1914, la vârsta de 15 ani, s-a început primul război mondial. Kästner a fost recrutat în 1917 și a făcut parte dintr-o companie de artilerie grea. La sfârșitul războiului s-a întors la școală și și-a dat bacalaureatul. L-a luat cu distincția „*Das Goldene Stipendium der Stadt Dresden*” („Bursa de aur a orașului Dresda”).

În toamna anului 1919, începe cursurile universitare la Leipzig, unde studiază literatura, lingvistica germană, istoria, filosofia, istoria teatrului. Obține doctoratul cu tema „*Frederic cel Mare și literatura germană*” (1925) și pleacă la Berlin unde activează ca scriitor, jurnalist, critic teatral.

Își începe activitatea literară la sfârșitul anilor 20 ai secolului trecut în calitate de publicist și autor al unor scrieri satirice. S-a publicat în mai multe ziare și reviste „*Neue Leipziger Zeitung*”, „*Periodika Berlins*”, „*Berliner Tageblatt*”, „*Vossische Zeitung*”, „*Die Weltbühne*” sub diferite pseudonime *Berthold Bürger*, *Melchior Kurtz*, *Peter Flint*, *Robert Neuner*, *Klaus und Kläre*.

Debutază în 1928 cu volumul „*Herz auf Taille*” („Inimă pe măsură”) o colecție de poezii din timpul când era la Leipzig. Până în 1933 au mai urmat încă trei volume de poezii printre care „*Lärm im Spiegel*” („Zarvă în oglindă”, 1929) care ilustrează două tendințe majore din poezia lui Kästner: o tendință către satira de moravuri și una către meditația încărcată de puternice accente lirice. Autorul devine reprezentant important al curentului *Die Neue Sachlichkeit* (Noua Obiectivitate) în primul rând prin cărțile sale de poezii.

Cea mai celebră carte pentru copii „*Emil und die Detektive*” („Emil și Detectivii”), a apărut în octombrie 1929. Povestea cu detectivii a provenit dintr-o recomandare a editoarei și traducătoarei Edith Jacobsohn, care a jucat un rol esențial în promovarea lui Erich Kästner. Cartea a fost vândută în două milioane de exemplare și tradusă în 59 de limbi. Scriitorul a reușit să creeze o nouă imagine a unui mic erou. Spre deosebire de literatura pentru copii a acelor timpuri, cu lumea fermecătoare a basmelor, acțiunea romanului lui E. Kästner se desfășura în Berlinul anilor 30.

„*Emil și detectivii*” este o carte captivantă despre spirit de echipă, curaj și forța naivității asupra legilor oamenilor mari. Emil călătorește pentru prima dată cu trenul de unul singur. Este entuziasmat, dar are și ceva emoții: trebuie să aibă grijă de plicul

cu bani pe care mama i l-a pus în buzunar. Emil, împreună cu prietenii săi pune mâna pe un criminal periculos, căutat mul timp de poliție. Aventurile care se nasc de aici deschid o cale nouă în literatura pentru copii, „*Emil și detectivii*” fiind un roman polițist în toată regula. Cartea lui Erich Kästner este o poveste impresionantă despre prietenie și despre victoria inocenței asupra răului. Lucrarea a inspirat mai multe ecranizări de succes.

Semnificativ este faptul că cărțile autorului sunt mereu actuale: și când descriu realitatea „*Pünktchen und Anton*” („Punctșorul și Anton”, 1931), și când includ elemente miraculoase, incredibile „*Der 35. Mai oder Konrad reitet in die Südsee*” („35 mai sau Konrad pornește călare spre Mările Sudului”, 1932), „*Das fliegende Klassenzimmer*” („Clasa zburătoare”, 1933). La succesul acestor ediții a contribuit și ilustratorul Walter Trier. Desenele inocente ale lui Walter Trier transmit perfect subiectele și caracterul personajelor scriitorului.

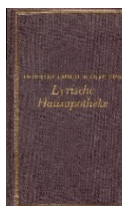

Dacă romanele și povestirile pentru copii au beneficiat de un succes mondial, din scrierile în proză destinate celor maturi este o singură capodoperă: „*Fabian. Die Geschichte eines Moralisten*” („Fabian. Istoria unui moralist, scrisă de un moralist”, 1931). Autorul precizează într-o prefață scrisă la douăzeci și cinci de ani de la prima sa apariție, că romanul „*Fabian*” nu este nici *poezie*, nici un *album de fotografii*, ci o *satiră* și critică morala burgheză, militarismul și fascismul.

În acest roman lumea este redată prin prizma ochilor eroului Jakob Fabian, care devenind șomer rătăcește prin orașul Berlin începutului anilor 30. Erich Kästner descrie în mod vicios și neobosit căderea Republicii de la Weimar și idealurilor politice și sociale. Lumea este degradată, standardele morale și-au pierdut validitatea, și în mijlocul acestei confuzii stă Fabian, moralistul, ca martor care studiază viața. Romanul „*Fabian*” rămâne astfel cea mai reușită operă în proză realizată de scriitorul german. Filmul realizat după „*Fabian*” a apărut în 1980, după moartea scriitorului.

După ce naștii au preluat puterea în Germania (1933 - 1945), Kästner a fost arestat de mai multe ori. În final a fost exclus din Asociația Scriitorilor, fiind calificat drept scriitor destructivist și amoral. Însă Erich Kästner nu a emigrat motivând: „misiunea scriitorului este de a fi împreună cu poporul său, de a trăi soarta acestuia.” Multe din cărțile sale au fost interzise și arse în public, chiar în prezența sa. În această perioadă majoritatea din lucrările scriitorului sunt publicate în Elveția: „*Drei Männer im Schnee*”, 1934; „*Emil und die drei Zwillinge*”, 1935; „*Streiche des Till Eulenspiegel*”, 1935; „*Doktor Erich Kästners Lyrische Hausapotheke*” („Trusă lirică de prim ajutor a doctorului Erich Kästners”, 1936).

Menționăm că volumul „*Doktor Erich Kästners Lyrische Hausapotheke*” („Trusă lirică de prim ajutor a doctorului Erich Kästners”), apărut la Viena în 1936, face parte din cărțile rare a Colecției „*Nicolae Varnay*”, localizată în acces liber în sala de lectură nr. 4 *Documente în limbi străine a Bibliotecii Științifice*. Cartea conține poeme vechi și noi ale autorului pentru uzul cititorilor. Este cea mai populară carte de poezie a scriitorului, deoarece în formă înțeleaptă și amuzantă oferă remedii poetice pentru toate circumstanțele vieții.

După război, Erich Kästner locuiește la München unde conduce sectorul de foiletoane la ziarul „*Die Neue Zeitung*”, fondează și redactează revista pentru copii

și tineret „Pinguin” este participant activ la cabaret-ul literar „Die Schaubude” (1946-1949). Din 1951 începe să lucreze la radio și pentru teatrul de cabaret „Die kleine Freiheit”. În această perioadă au apărut numeroase cântece, episoade de foieleton, discuri, interviuri.

Scrie numeroase cărți pentru copii, printre care: „Das doppelte Lottchen” („Gemenele Lottchen”,1949), devenită cunoscută datorită ecranizării în peste 20 țări (Germania, Marea Britanie, India, Iran, Coreea, Statele Unite ale Americii, Suedia, Japonia); „Die Konferenz der Tiere” („Conferința fiarelor”,1949), poveste satirică în care animalele își unesc eforturile pentru a obliga oamenii să se dezarmeze.

În această perioadă scriitorul lucrează activ pentru a populariza diverse genuri de artă populară și literatură clasică mondială. Creează prelucrări ca *Motanul încălțat*, *Thil Ulenspiegel*, *Münchhausen*, *Don Quijote*, *Guilliver*, *Povești despre animale*. Editează culegeri și antologii ale unor umoriști și satiriști celebri.

Publică romanul autobiografic „Als ich ein kleiner Junge war” („Atunci când eram mic”,1957), o adevărată capodoperă a literaturii germane. Lumea unui copil este descoperită într-o carte cu delicatețe uimitoare. Povestea duce cititorul la începutul secolului și, cu toate încercările dificile care au căzut pe micul erou, copilăria, așa cum ar trebui să fie, apare ca o "epocă de aur" plină de iubire și speranțe mari. Privind în trecut, referindu-se la rădăcinile sale, scriitorul îi invită pe cititori să-l urmeze pentru a găsi în istorie, în tradițiile familiale sprijin pentru renaștere.

Ultimele sale cărți „Der kleine Mann” („Băiețelul din cutia de chibrituri”,1963) și „Der kleine Mann und die kleine Miss” („Băiețelul și fetița din cutia de chibrituri”,1967). au fost dedicate fiului Thomas, născut în anul 1957. Viața eroului Max, care a rămas de mic fără părinți, dar cu timpul a ajuns un renumit artist de circ, e un lanț de aventuri pe alocuri vesele, pe alocuri triste. Însuși autorul spune despre cărțile sale pentru copii, că sunt destinate cititorilor de la opt la optzeci de ani.

Erich Kästner a fost nu numai un autor autentic, ci și o personalitate cu spirit civic. În perioada anilor 1952-1962 este președinte al PEN-Clubului din Germania de Vest, apoi a fost ales președinte de onoare (1965). De asemenea, a fost unul dintre fondatorii *Bibliotecii Internaționale a Tineretului* din München (Internationale Jugendbibliothek), membru fondator al *Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret* (IBBY,1953) având ca obiectiv principal promovarea editării și difuzării cărților de valoare pentru copii și tineret.

Pentru activitatea sa literară și contribuția deosebită la dezvoltarea culturii germane i se decernează mai multe distincții:

- *Filmul de Aur* pentru cel mai bun scenariu de film *Das doppelte Lottchen* (primul premiu *Filmband in Gold* acordat vreodată) (1951, 1969 - pentru excelenta carieră și impactul în filmul german),
- Premiul literar al orașului München (*Literaturpreis der Stadt München*) (1956),
- Prestigiosul Premiu *Georg Büchner* (1957),
- Ordinul de Merit al Republicii Federale Germania (*Verdienstorden der Bundesrepublik Deutschland*) (1959),
- Premiul Internațional și Medalia de Aur *Hans Christian Andersen* pentru contribuția sa în domeniul literaturii

pentru copii și tineri (pentru cartea *Atunci când eram mic*) (1960),

- Premiul Cultural de Onoare (*Kultureller Ehrenpreis*) al orașului München (1970),
- Moneda de aur (*Goldene Ehrenmünze*) a orașului München (1974)

Cu puțin timp înainte de moarte, în iulie 1974, scriitorul a fondat o școală pentru ajutorarea copiilor cu dificultăți „*Erich Kästner Kinderdorf*”, fiind devotat vocației de pedagog, doar încercând să o realizeze prin alte mijloace.

Erich Kästner s-a stins din viață pe 29 iulie 1974 (75 de ani), la München, dar lucrările lui continuă să fie editate, pentru că talentul și bunătatea nu se învechesc, vor fi mereu solicitate.

Creația autorului care include o mare varietate de genuri literare a fost oglindită de Editura *Droemer Knaur*, ce publică opere complete în 8 volume „*Gesammelte Schriften für Erwachsene*” (Scrieri colectate pentru adulți, 1969).

Kästner, Erich. Gesammelte Schriften für Erwachsene / Erich Kästner. – München : Droemer Knaur, 1969

Bd.1 : Gedichte. Bd.2 : Romane I. Bd.3 : Romane 2. Bd.4 : Romane 3. Bd.5 : Theater.

Bd.6 : Vermischte Beiträge I. Bd.7 : Vermischte Beiträge 2. Bd.8 : Vermischte Beiträge 3.

Cu ocazia aniversării a 100 de ani de la nașterea renumitului scriitor Erich Kästner (1999) în Germania au avut loc activități omagiale atât la Berlin cât și la München. Filatelia Germană a tipărit un timbru aniversar.

Exemple elocvente de comemorare a personalității sale sunt: *Societatea Kästner*, Premiul literar, muzeul *Erich Kästner* (Dresda), monumente dedicate scriitorului (Dresda, stradă Albertplatz), peste 40 de ecranizări, spectacole de teatru și filme documentare.

Cărțile poetului, prozatorului și dramaturgului german Erich Kästner în original, precum și traduse în limbile română, franceză și rusă ce se regăsesc în colecția Bibliotecii Științifice USARB sunt disponibile pentru lectură, cercetare, studiu și merită să fie promovate și valorificate, fiindcă prezintă tezaurul moștenirii culturale scrise.

*„Devine învechit tot ce uităm. Ceea ce nu putem uita parcă s-a întâmplat ieri.
Unitatea de măsură nu e timpul, ci valoarea.”*

Erich Kästner

Referințe bibliografice:

1. Kastner, Erich [on-line] [citat la 5 februarie 2019]. Disponibil: <http://primo.libuniv.md>
2. Kastner, Erich [on-line] [citat la 10 ianuarie 2019]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Erich_K%C3%A4stner
3. MUNTEANU, Romul. Prefață. In: Kastner, Erich. *Fabian : Roman ; Școala dictatorilor : Comedie ; Versuri* . București : Minerva .1970, pp. 5-26.
4. *Scriitori – laureați ai premiului Hans Christian Andersen*. Ch. : Pontos, 2004. pp. 22-25. ISBN 9975-927-32-7

Resurse electronice:

1. <http://autori.citatepedia.ro/de.php?a=Erich+Kastner>
2. <http://www.erich-kaestner-museum.de/erich-kaestner/biographie/>
3. <http://www.erich-kaestner-schule-schierstein.de/pages/erich-kaestner.php>
4. <http://www.poezia.3x.ro/KASTNERpr4.html>